

trouwens evenzeer geldt voor vele andere verhandelingen, in het bijzonder over functioneele neurosen: herhaaldelijk wordt vastgesteld, dat allerlei verschijnselen zuiver psychogeen ontstaan en dat zij niet het gevolg zijn van anatomische (organische) afwijkingen, doch op functioneele stoornissen berusten. Doch er wordt niet getracht uit te maken, waardoor die functioneele stoornissen veroorzaakt worden en in dat verband is het jammer, dat de schrijver bijv. bij de bespreking der hysterie nagenoeg geen melding maakt van de talrijke vasomotorisch-trophische stoornissen, die men zoo vaak bij hysterie aantreft (alleen bij het weergeven van BABINSKI'S opvattingen wordt er zeer terloops melding van gemaakt), terwijl men dienaangaande toch ook in de oudere handboeken, bijv. dat van BINSWANGER, uitvoerige mededeelingen aantreft; ik bedoel verschijnselen als het hysterisch gangraen, het „oedème bleu des hystériques” van CHARCOT, de herpes gangraenosus KAPOSI enz. Al deze verschijnselen wijzen duidelijk op stoornissen in de inwendige afscheiding evenals zulks het geval is met allerlei verschijnselen, die men bij neurasthenici kan aantreffen. Doch ik erken, dat de meeste psychiaters dit zoo belangrijke terrein liefst geheel onaangeroerd laten.

Bij de bespreking der homosexualiteit geeft de schrijver m.i. blijk van een zeer gezonde opvatting, geheel vrij van filosofische en literaire bijmengsels. En zoo is het geheele boek: helder en duidelijk, en met een zeer rijken inhoud; de lezing en bestudeering ervan zij elken arts aanbevolen.

Een zeer uitvoerig register op de drie deelen verhoogt ten zeerste de bruikbaarheid.

G. C. BOLTEN.

R. BENDA, *La transfusion du sang* no. van *La pratique médicale illustrée*.” Uitgevers G. DOIN en Cie, Parijs. Prijs 9 frs.

Over dit boekje valt niet veel aanbevelenswaardigs te melden. Als onderdeel van de reeks *Pratique médicale illustrée* heeft het misschien recht van bestaan, daar alleen de techniek van vooronderzoek en transfusie beschreven zijn, met enkele onmisbare theoretische opmerkingen. Voor iemand, die niet alleen de techniek, maar ook het waarom hiervan wil weten, geeft het veel te weinig. Ook de techniek echter is heel beknopt behandeld, en alleen de indirecte transfusiemethode volgens den schrijver zelf wordt vermeld.

Het weinige, wat van de theorie wordt medegedeeld, wijst wel op een ietwat kortzichtig of beter nog nationalistisch standpunt van den schrijver. De groepen worden aangeduid met de cijfers I, II, III en IV, en in een noot wordt medegedeeld, dat de nieuwe (niet eens wordt opgegeven welke) benaming, zooals die in vreemde landen, Duitsland, Italië en Amerika wordt toegepast, voor Frankrijk van geen belang is.

Een zeer onpractisch schema tracht de verhouding van de groepen onderling te verduidelijken.

Daar er, vooral in het Fransch, zoovele en betere boekjes over de transfusie geschreven zijn, kan ik het aanschaffen van dit werkje niet aanbevelen.

A. JOUSTRA.